

ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι βασικές επιδιώξεις της κυβερνητικής πολιτικής στον τομέα της κοινωνικής ευημερίας είναι:

- η διασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης για κάθε πολίτη, με ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία των ευάλωτων μελών της κοινωνίας,
- ο εκσυγχρονισμός, η αναβάθμιση και αποκέντρωση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας,
- η ανάπτυξη προγραμμάτων προληπτικής και θεραπευτικής παρέμβασης προς τις οικογένειες και ολοκληρωμένες δέσμες μέτρων στο πλαίσιο των πολιτικών για την οικογένεια,
- η αναβάθμιση των υπηρεσιών ιδρυματικής και διημερεύουσας κοινωνικής φροντίδας ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού σε Κρατικά Ιδρύματα,
- η ενδυνάμωση και κινητοποίηση των εθελοντικών οργανώσεων για την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας σε τοπικό επίπεδο και ενίσχυση της εμπλοκής των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας,
- ανάπτυξη της έρευνας, των νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας,
- ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και βελτίωση των συνθηκών εργασίας.
- ανταπόκριση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας σε ευρωπαϊκές και διεθνείς δεσμεύσεις

Για την επίτευξη των επιδιώξεων αυτών, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων προχώρησαν στην υλοποίηση διαφόρων στόχων, όπως αυτοί φαίνονται στο κείμενο που ακολουθεί:

1. Διασφάλιση αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης για κάθε πολίτη, με ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία των ευάλωτων μελών της κοινωνίας

1.1. Αύξηση στα Δημόσια Βοηθήματα

Εγκρίθηκαν αυξήσεις στις βασικές ανάγκες κατά 12% με ισχύ από 1/7/08. Το ύψος των βασικών αναγκών για ένα άτομο ανέρχεται σε € 425, για κάθε εξαρτώμενό του άνω των 14 χρονών σε € 212.50 και για κάθε εξαρτώμενο του κάτω των 14 χρονών, σε € 127.50.

1.2. «Επαγγελματική Κατάρτιση και Προώθηση Ληπτών Δημόσιου Βοηθήματος στην Απασχόληση»

Με στόχο την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας για όλους και ειδικότερα για εκείνους που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό, υλοποιήθηκε το Έργο «Επαγγελματική Κατάρτιση και Προώθηση Ληπτών Δημόσιου Βοηθήματος στην Απασχόληση», το οποίο άρχισε το 2005 και

ολοκληρώθηκε το 2008. Οι στόχοι που είχαν τεθεί για το Έργο αυτό είναι η επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 400 ληπτών και η εργοδότηση 260 από αυτούς σε επιδοτούμενες θέσεις εργασίας.

Κατά την περίοδο 2006-2008, 382 λήπτες δημόσιου βοηθήματος ολοκλήρωσαν με επιτυχία τα μαθήματα σε δεξιότητες επικοινωνίας και αυτοανάπτυξης, 308 παρακολούθησαν μαθήματα κατάρτισης σε βασικές δεξιότητες χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών και τεχνολογιών πληροφορίας και 70 παρακολούθησαν εξειδικευμένα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης στις δεξιότητες εξυπηρέτησης πελατών / δεξιότητες πωλήσεων, δεξιότητες οργάνωσης γραφείου / γραφειακού προσωπικού και αγγλικά.

Επίσης τοποθετήθηκαν σε επιδοτούμενες θέσεις εργασίας 53 λήπτες δημόσιου βοηθήματος, στο πλαίσιο του Σχεδίου Επιδότησης Θέσεων Εργασίας για Λήπτες Δημόσιου Βοηθήματος στον Ιδιωτικό Τομέα και 100 έχουν τοποθετηθεί, με άλλες διαδικασίες, σε θέσεις εργασίας οι οποίες δεν είναι επιδοτούμενες.

1.3. Κοινωνικές Υπηρεσίες σε αλλοδαπούς

Κατά το έτος 2008, η Κύπρος συνέχισε να δέχεται ολοένα και συνεχώς αυξανόμενο αριθμό πολιτών άλλων χωρών, προερχόμενων κυρίως από τρίτες χώρες, αλλά και από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναζητώντας άσυλο ή εργασία.

Κατά το 2008, παραχωρήθηκε συνολικό ποσό ύψους περίπου € 12,182,604, από το Ταμείο Δημόσιων Βοηθημάτων σε αλλοδαπούς, συμπεριλαμβανομένων των αιτητών ασύλου, των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των πολιτών τρίτων χωρών.

1.4. Σχέδια Ενίσχυσης των Πολιτών

1.4.1 Σχέδιο Παροχής Κοινωνικής Αρωγής για Βελτίωση Συνθηκών Στέγασης

Το 2008, συνεχίστηκε η εφαρμογή του Σχεδίου Παροχής Κοινωνικής Αρωγής για Βελτίωση των Συνθηκών Στέγασης, του οποίου στόχος είναι η παροχή οικονομικής βοήθειας σε δυσπραγούσες οικογένειες για βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους. Στη διάρκεια του 2008 βοηθήθηκαν 58 περιπτώσεις και διατέθηκε συνολικά το ποσό των € 557,059.99.

1.4.2 Σχέδιο Επιχορήγησης Αυτοεργοδότησης Ηλικιωμένων

Το Σχέδιο αυτό έχει ως στόχο να διατηρήσει υγιείς και ενεργούς τους ηλικιωμένους, δίνοντάς τους κίνητρα για επαναδραστηριοποίηση και συμμετοχή στην κοινωνία. Δικαιούχοι είναι άτομα ηλικίας 63 ετών και άνω, λήπτες δημοσίου

βοηθήματος ή άτομα μη λήπτες, των οποίων το εισόδημα δεν ξεπερνά τα € 680 μηνιαίως ανά άτομο και € 850 ανά ζεύγος.

Το Σχέδιο παρέχει επιχορήγηση μέχρι € 2,570, και σε περίπτωση συνεταιρισμού συζύγων αυξάνεται κατά 50%. Κατά το 2008, ενισχύθηκαν από το Σχέδιο, 5 άτομα με το συνολικό ποσό των € 12,492.

1.4.3 Σχέδιο Ενίσχυσης Οικογενειών για τη Φροντίδα Ηλικιωμένων ή/και Ανάπηρων Μελών τους

Το Σχέδιο αυτό παρέχει στις οικογένειες επιχορήγηση μέχρι € 12,000 για κτιριακές μετατροπές και προσθήκες, έτσι ώστε να μπορούν να κρατήσουν κοντά τους τα ηλικιωμένα ή ανάπηρα μέλη τους και να προσφέρουν σε αυτά την αναγκαία φροντίδα. Κατά τη διάρκεια του 2008, ενισχύθηκαν με το Σχέδιο αυτό 10 οικογένειες έναντι του ποσού των € 85,108.

1.4.5 Σχέδιο Επιχορήγησης Διακοπών για Ηλικιωμένα και Ανάπηρα Άτομα, Λήπτες Δημόσιου Βοηθήματος

Σκοπός του Σχεδίου είναι η επιχορήγηση της διαμονής και διατροφής ηλικιωμένων ατόμων (63+) και αναπήρων ληπτών δημόσιου βοηθήματος σε ξενοδοχεία ή άλλους χώρους εντός της Κύπρου για διακοπές.

Το ποσό επιχορήγησης διακοπών καθορίζεται στα € 260 για περίοδο διακοπών 6 ημερών, καθόλη τη διάρκεια του χρόνου.

1.5.5 Υπηρεσίες Τηλεφροντίδας

Μετά από σχετική πρόταση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το Υπουργικό Συμβούλιο, με απόφαση του αρ. 60.379 και ημερ. 10/6/2004, ενέκρινε την επιδότηση ληπτών δημόσιου βοηθήματος για αγορά υπηρεσιών Τηλεφροντίδας από το Ταμείο Δημόσιων Βοηθημάτων.

Από την Υπηρεσία Τηλεφροντίδας μπορούν να εξυπηρετηθούν μονήρη ηλικιωμένα και ανάπηρα άτομα καθώς και άτομα που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υγείας, ώστε να παραμένουν στο δικό τους περιβάλλον όσο το δυνατό περισσότερο και να αποφεύγεται η τοποθέτησή τους σε Ιδρύματα. Κατά το 2008, για σκοπούς Τηλεφροντίδας, έχουν βοηθηθεί παγκύπρια 173 περιπτώσεις.

2. Εκσυγχρονισμός, αναβάθμιση και αποκέντρωση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας

2.1. Καλύτερη γεωγραφική τοποθέτηση των Γραφείων των ΥΚΕ

Με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 19/3/2008, προωθείται Σχέδιο Ορθολογικής Γεωγραφικής Κατανομής των ΥΚΕ με τη δημιουργία νέων Τοπικών Γραφείων παγκύπρια με κύριο σκοπό την προαγωγή της πρωτοβάθμιας κοινωνικής φροντίδας, τη συνέργεια και τη δικτύωση των υπηρεσιών ώστε να διασφαλίζουν ισότητα στην πρόσβαση από απόψεως τόπου και χρόνου για όλους τους πολίτες.

Για το σκοπό αυτό, βρίσκεται σε εξέλιξη η εξεύρεση κατάλληλων κτιρίων που θα στεγάσουν τα νέα Τοπικά Γραφεία και προωθούνται όλες οι απαραίτητες διαδικασίες που προβλέπονται από τη σχετική Νομοθεσία. Θα λειτουργήσουν 4 νέα τοπικά Γραφεία στη Λευκωσία, 4 στη Λεμεσό, 2 στη Λάρνακα. Επίσης, θα δημιουργηθούν 2 εξειδικευμένα Γραφεία (1 στη Λευκωσία και 1 στη Λεμεσό και μια εξειδικευμένη μονάδα στο Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας Λάρνακας) για παροχή συμβουλευτικής καθοδήγησης και στήριξης σε οικογένειες και άτομα.

2.2. Μελέτη για την αναβάθμιση των ΥΚΕ και πρόσληψη επιστημονικού προσωπικού

Με στόχο την αντιμετώπιση των σύγχρονων κοινωνικών προκλήσεων το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε συνεργασία με το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, προωθεί την αναβάθμιση των ΥΚΕ.

Βρίσκονται ήδη σε προχωρημένο στάδιο οι διαδικασίες για δημιουργία επιστημονικής πυραμίδας, έτσι που να διασφαλιστεί η πρόσληψη επιστημονικού προσωπικού διαφόρων ειδικοτήτων, το οποίο θα στελεχώνει τις Υπηρεσίες. Προωθείται παράλληλα και η αναβάθμιση της λειτουργίας των Ιδρυμάτων με ανάλογη πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού για τη στελέχωσή τους.

3. Ανάπτυξη Προγραμμάτων προληπτικής και θεραπευτικής παρέμβασης προς τις οικογένειες και ολοκληρωμένες δέσμες μέτρων στο πλαίσιο των πολιτικών για την οικογένεια

3.1. Συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες προς την οικογένεια

Στο πλαίσιο της επιδίωξης για στήριξη και ενδυνάμωση της οικογένειας και προστασία του παιδιού από φυσικούς και ηθικούς κινδύνους, συνεχίζεται η παροχή συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών (**Πίνακας 1**). Μέχρι το τέλος του 2008, ήταν σε ενέργεια 1351 περιπτώσεις προληπτικής εργασίας με οικογένειες με ανήλικα παιδιά και 92 περιπτώσεις προληπτικής εργασίας με ενήλικα άτομα.

3.2. Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Παραβατικότητας

Ο θεσμός της αποποινικοποίησης της μεταχείρισης ανηλίκων παραβατών, που λειτουργεί από το 1978, έδωσε την ευκαιρία στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας να εντοπίσουν αρκετές περιπτώσεις παιδιών και των οικογενειών τους, που χρειάζονται συμβουλευτική βοήθεια. Συνέβαλε, επίσης, στην αποφυγή της παρουσίασης των ανηλίκων παραβατών ενώπιον του Δικαστηρίου με όλες τις αρνητικές επιπτώσεις.

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας συνέχισαν στη διάρκεια του 2008 να επιτηρούν ανήλικα και ενήλικα άτομα για τα οποία έχουν εκδοθεί κηδεμονευτικά διατάγματα από το Δικαστήριο. Πολλά από αυτά έχουν ως όρο την παροχή, από τους παραβάτες, Κοινωνικής Εργασίας Χωρίς Αμοιβή. Ο θεσμός αυτός εφαρμόζεται σε συνεργασία με το Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού, με βάση τον περί Κηδεμονίας και Άλλων Τρόπων Μεταχείρισης Αδικοπραγούντων Νόμο 1996 [N46(1)96] (**Πίνακας 7 και 8**).

Επιπρόσθετα στα πλαίσια της διεύρυνσης των χώρων παροχής κοινοτικής εργασίας χωρίς αμοιβή, αναπτύχθηκε πιλοτική συνεργασία με το Δήμο Λευκωσίας για αξιοποίηση των Κηδεμονευομένων που καλούνται να παρέχουν Κοινωνική Εργασία χωρίς αμοιβή, η οποία θα αξιολογηθεί το πρώτο τρίμηνο του 2009.

Κατά το 2008, συνέχισαν να παρέχονται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας διευκολύνσεις στα πιο κάτω θέματα:

- Στα Δικαστήρια στα οποία μετά από αίτημα τους ετοιμάζονται εκθέσεις για ποινικές υποθέσεις τόσο για ανήλικους όσο και για ενήλικες.
- Συμμετοχή των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας:
 - (i) στο Συμβούλιο Φυλακών και στην Επιτροπή του Κέντρου Καθοδήγησης και Εξωϊδρυματικής Απασχόλησης και Αποκατάστασης των Φυλακών.
 - (ii) στο Συμβούλιο Εγκληματικότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως και στον καταρτισμό και υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Εγκληματικότητας.

Στο σχέδιο αυτό περιλαμβάνονται Δράσεις:

α. Για την εφαρμογή του θεσμού του επιτόπιου καθοδηγητή (Λειτουργού Ευημερίας).

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ήταν σε διαπραγμάτευση με τον Οργανισμό Νεολαίας για να μελετηθούν προοπτικές συλλειτουργίας του προγράμματος κατά το 2008. Έγινε η δέουσα προεργασία για τη πιλοτική απασχόληση ενός Λειτουργού Ευημερίας στο Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας Λάρνακας, ο οποίος

θα απασχολείται στις περιοχές ψηλού κινδύνου εκδήλωσης παραβατικότητας κυρίως από νεαρά άτομα.

β. Για την απασχόληση Λειτουργών Ευημερίας στα σχολεία.

Αποφασίστηκε μεταξύ των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού η εφαρμογή σε πιλοτική βάση του θεσμού των Λειτουργών Ευημερίας σε 10 γυμνάσια: τρία στη Λάρνακα, τέσσερα στη Λεμεσό και τρία γυμνάσια και 1 Τεχνική Σχολή στη Λευκωσία. Έγινε η σχετική προεργασία για να εφαρμοστεί το πρόγραμμα τον 1^ο τρίμηνο του 2009, με στόχο να εξευρεθούν μηχανισμοί έγκαιρου εντοπισμού/χειρισμού αλλά και πρόληψης των διαρροών των παιδιών που αντιμετωπίζουν προβλήματα συμπεριφοράς/σχολικής αποτυχίας και κινδυνεύουν να εγκαταλείψουν πρόωρα το σχολείο.

3.3. Συμβολή των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας στην Αντιμετώπιση του Προβλήματος των Ναρκωτικών

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2004 – 2008, έχουν θέσει σε εφαρμογή το «Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Βοήθειας για Επανεένταξη Εξαρτημένων Ατόμων που βρίσκονται σε Διαδικασία Απεξάρτησης». Σκοπός του Σχεδίου είναι, να δώσει στήριξη στους πρώην χρήστες οι οποίοι βρίσκονται σε πορεία απεξάρτησης, να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες της μετάβασης από το θεραπευτικό σύστημα στην αυτοδύναμη κοινωνική τους επανεένταξη. Κατά το 2008, είχαν βοηθηθεί 14 άτομα με το ποσό των € 26,832,59.

Επίσης, κατά το 2008, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού συμφώνησαν όπως το πρόγραμμα Εκπαίδευσης Νέων ζευγαριών σε θέματα δεξιοτήτων ζωής, ενταχθεί στα Επιμορφωτικά προγράμματα για να ευαισθητοποιηθεί ένας μεγάλος αριθμός γονιών για τους σωστούς τρόπους επικοινωνίας μεταξύ των γονιών και των γονιών παιδιών με τις κατάλληλες δεξιότητες και γνώσεις σε θέματα επικοινωνίας, χειρισμού και επίλυσης συγκρούσεων, μέτρο άμεσα συνδεδεμένο με την πρόληψη της χρήσης ουσιών. Υποβλήθηκε σχετική πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο η οποία έχει εγκριθεί.

Παράλληλα οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχουν συνεργαστεί με το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου για το Σχεδιασμό της Εθνικής Στρατηγικής για τα Ναρκωτικά 2009-2013.

3.4. Υιοθεσίες

Ο βασικότερος στόχος του προγράμματος υιοθεσιών είναι η διασφάλιση της ευημερίας και του καλύτερου συμφέροντος του προς υιοθεσία παιδιού. Η βαρύτητα στο πρόγραμμα είναι παιδοκεντρική και επικεντρώνεται στο δικαίωμα του προς υιοθεσία παιδιού να μεγαλώσει σε οικογένεια.

Λόγω του ότι η υιοθεσία είναι ένα προστατευτικό μέτρο για παιδιά που έχουν ανάγκη οικογένειας, οι οικογένειες που επιθυμούν να υιοθετήσουν παιδί χρειάζεται να έχουν τη δυνατότητα να καλύψουν στα παιδιά αυτά όλες τους τις ανάγκες. Η ευθύνη όσον αφορά τη μελέτη καταλληλότητας των ατόμων που ενδιαφέρονται να υιοθετήσουν και της διασφάλισης των συμφερόντων των παιδιών, έχει ανατεθεί στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας με βάση τον Περί Υιοθεσίας Νόμο 19(1)/95 (**Πίνακες 5 και 6**).

Κατά το 2008, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ετοίμασαν προσχέδιο Νομοσχεδίου για τροποποίηση και εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας που ρυθμίζει τις υιοθεσίες ώστε να συνάδει πλήρως με τις πρόνοιες των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και να διασφαλίσει την εφαρμογή των προνοιών της Σύμβασης της Χάγης για την Προστασία των Παιδιών και για τη Συνεργασία αναφορικά με τη Διακρατική Υιοθεσία.

3.5. Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια

Το εξειδικευμένο αυτό πρόγραμμα παρέχει στο ανήλικο και στο ενήλικο θύμα το δικαίωμα για βοήθεια, στήριξη και προστασία, προκειμένου να ενισχυθεί και αντιμετωπίσει τη βία που δέχεται. Το πρόγραμμα δίδει ιδιαίτερη έμφαση στην κακοποίηση – παραμέληση ανηλίκων, προασπίζοντας τα δικαιώματα των παιδιών και δίδοντάς τους δίοδο πρόσβασης σε υπηρεσίες για εξασφάλιση βοήθειας.

Για την καλύτερη εφαρμογή των Νόμων για την πρόληψη της Βίας στην Οικογένεια και την προστασία Θυμάτων, έχουν διοριστεί εξειδικευμένοι Λειτουργοί Ευημερίας ως Οικογενειακοί Σύμβουλοι οι οποίοι διερευνούν παγκύπρια τις αναφορές και χειρίζονται τα περιστατικά βίας.

Με κύρια επιδίωξη την εναρμόνιση με τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού και την προστασία του από κάθε μορφή κακοποίησης, οι περιπτώσεις παιδιών που κακοποιούνται εκτός της οικογένειας τους, τυγχάνουν χειρισμού προκειμένου τα παιδιά να πάρουν βοήθεια.

Στο τέλος του 2008 έτυχαν χειρισμού 1464 περιπτώσεις βίας στην οικογένεια από τις οποίες 495 αφορούσαν παιδιά και 969 ενήλικες μέλη της οικογένειας. Τέλος του έτους υπήρχαν σε ενέργεια 464 από τις οποίες 109 είναι περιπτώσεις βίας ενάντια στα παιδιά και 355 αφορούσαν περιπτώσεις βίας κατά ενηλίκων μελών της οικογένειας (**Πίνακας 1**).

3.6. Γονική Μέριμνα

Η προστασία των παιδιών όταν αυτά βιώνουν την εμπειρία του χωρισμού των γονιών τους ή την αντιδικία ως προς τα θέματα επιμέλειας/φύλαξης/επικοινωνίας αποτελεί πρωταρχικό στόχο του προγράμματος Γονικής Μέριμνας. Το συμφέρον

του παιδιού πρέπει να διασφαλίζεται σε όλες τις αποφάσεις Γονικής Μέριμνας του Οικογενειακού Δικαστηρίου και για το λόγο αυτό οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχουν ευθύνη ετοιμασίας κοινωνικο-οικονομικών εκθέσεων για ενημέρωση του Δικαστηρίου. Στη διαδικασία αυτή τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να πληροφορηθούν για οτιδήποτε τα αφορά, να εκφράζουν την άποψή τους ελεύθερα ενώ τους παρέχεται η δυνατότητα να ακουστούν.

3.7. Εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας που αφορά το παιδί και εναρμόνιση με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Το προσχέδιο Νόμου με τίτλο «Ο περί Παιδιών Νόμος» καλύπτει όλο το φάσμα της προστασίας του παιδιού και ρυθμίζει τα επίπεδα λειτουργίας των υπηρεσιών προς τα παιδιά με τον αποτελεσματικότερο δυνατό τρόπο. Έχει προωθηθεί στη Νομική Υπηρεσία για Νομοτεχνικό έλεγχο.

3.8. Προστασία θυμάτων που έχουν διακινηθεί με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευσή τους.

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας σε συνεργασία με άλλες κρατικές υπηρεσίες παρέχουν υπηρεσίες στα αναγνωρισμένα θύματα που έχουν διακινηθεί με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευσή τους, με βάση τις πρόνοιες του περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων του 2007. Συγκεκριμένα, τα θύματα τυγχάνουν ενημέρωσης για τα δικαιώματά τους, στήριξης για να αντιμετωπίσουν την τραυματική εμπειρία και καθοδήγησης για εξασφάλιση υπηρεσιών από άλλες εμπλεκόμενες υπηρεσίες προκειμένου να καλύψουν σφαιρικά τις ανάγκες τους.

Οι περιπτώσεις θυμάτων τυγχάνουν χειρισμού, βάσει των διαδικασιών που αναφέρονται στο «Εγχειρίδιο Διατμηματικών Διαδικασιών για το χειρισμό Περιπτώσεων Εμπορίας και Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Ενηλίκων Προσώπων», το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και στο παρόν στάδιο τυγχάνει επικαιροποίησης.

Κατά το 2008, λειτούργησε το πρώτο Κρατικό Καταφύγιο Θυμάτων Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης, το οποίο στοχεύει στην παροχή ενός ασφαλούς χώρου, με κάλυψη των βασικών και ειδικών αναγκών των εξυπηρετούμενων και παροχή υπηρεσιών στήριξης και δικτύωσης με άλλες εμπλεκόμενες Υπηρεσίες (Υπηρεσίες Υγείας, Τμήμα Εργασίας κ.ά.), προκειμένου να καλυφθούν σφαιρικά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα θύματα.

3.9. Προστασία Ασυνόδευτων (αλλοδαπών) Ανηλίκων

Με βάση το Άρθρο 10 του περί Προσφύγων Νόμου, η Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ενεργεί ως κηδεμόνας ασυνόδευτου ανηλίκου που ζητά πολιτικό άσυλο στην Κύπρο και λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για λογαριασμό του. Στις περιπτώσεις όπου ο ανήλικος βρίσκεται στην Κύπρο ασυνόδευτος αλλά δεν είναι αιτητής πολιτικού ασύλου, θεωρείται «παιδί που έχει ανάγκη φροντίδας

και προστασίας» και οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία του. Όλες οι αποφάσεις στις περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων αποσκοπούν στη διασφάλιση του καλύτερου συμφέροντος του ανηλίκου.

4. Αναβάθμιση των υπηρεσιών ιδρυματικής και διημερεύουσας κοινωνικής φροντίδας ευάλωτων ομάδων πληθυσμού σε Κρατικά Ιδρύματα

4.1. Ιδρυματική Φροντίδα

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας λειτουργούν 34 Ιδρύματα. Από αυτά, 9 αφορούν την παιδική και εφηβική προστασία, 6 την παροχή φροντίδας σε ηλικιωμένους, 7 την παροχή φροντίδας σε άτομα με ειδικές ανάγκες, 11 τις υπηρεσίες διημερεύουσας φροντίδας παιδιών προσχολικής ηλικίας και 1 την παροχή προστασίας σε θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

4.2. Παιδιά Υπό Φροντίδα

Με βάση τη σχετική νομοθεσία, παιδιά μπορούν να τεθούν υπό τη φροντίδα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και να τοποθετηθούν είτε σε ανάδοχες οικογένειες είτε σε ιδρύματα παιδικής προστασίας μέχρι τα 18 τους χρόνια. Η συμπαράσταση του Κράτους για στήριξη και αποκατάστασή τους συνεχίζεται και μετά τη συμπλήρωση των 18 χρόνων, με την εφαρμογή του Σχεδίου Ενίσχυσης Παιδιών Υπό Φροντίδα του Διευθυντή. Το εν λόγω Σχέδιο παρέχει στα παιδιά αυτά ευκαιρίες για επαγγελματική κατάρτιση/εκπαίδευση, σπουδές σε ανώτερα ή ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα στην Κύπρο και το εξωτερικό και αποκατάσταση με αγορά επίπλωσης και εξοπλισμού (**Πίνακας 2**). Το Σχέδιο αναθεωρήθηκε το 2008, με κύριες προσθήκες τη διεύρυνση της ηλικίας των ατόμων που μπορούν να αιτηθούν για βοήθεια και την εξασφάλιση βοήθειας προς τα παιδιά που έχουν μείνει επί μακρό στο σύστημα παιδικής προστασίας αλλά έχουν αποχωρήσει πριν την ενηλικίωσή τους.

4.3. Υπηρεσίες Φροντίδας για Ηλικιωμένους

Για διασφάλιση ικανοποιητικών επιπέδων λειτουργίας των Στεγών Ηλικιωμένων και αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης των ηλικιωμένων και αναπήρων, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας συνέχισαν να εφαρμόζουν τους περί Στεγών για Ηλικιωμένους και Αναπήρους Νόμους του 1991 και 1994, καθώς και τους σχετικούς Κανονισμούς για την εγγραφή και επιθεώρηση των μη Κρατικών Στεγών, καθώς και εγγραφή φροντιστών για τη φροντίδα μέχρι 5 ατόμων στο σπίτι του φροντιστή.

4.4. Επιθεωρήσεις προγραμμάτων Κοινωνικής Φροντίδας

Σύμφωνα με τη νομοθεσία που καθορίζει κατώτατα επίπεδα λειτουργίας προγραμμάτων κοινωνικής φροντίδας, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

συνέχισαν και κατά το 2008 την επιθεώρηση παιδοκομικών σταθμών, κατ' οίκον παιδοκόμων, κέντρων προστασίας και απασχόλησης παιδιών, στεγών ηλικιωμένων και κέντρων ενηλίκων. Με στόχο την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, ετοιμάστηκαν δύο προσχέδια τροποποιητικών Κανονισμών ελέγχου των επιπέδων λειτουργίας των παιδοκομικών σταθμών και των κατ' οίκον παιδοκόμων.

5. Ενδυνάμωση και κινητοποίηση των εθελοντικών οργανώσεων για την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας σε τοπικό επίπεδο και ενίσχυση της εμπλοκής των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας

5.1. Σχέδιο Κρατικών Χορηγιών

Η κρατική χορηγία που παραχωρείται σε Εθελοντικούς Οργανισμούς, στο πλαίσιο του Σχεδίου Κρατικών Χορηγιών, στοχεύει στην προαγωγή και ενδυνάμωση της εθελοντικής δραστηριότητας στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας και ευημερίας σε τοπικό επίπεδο (**Πίνακας 9**).

Κατά το 2008, παραχωρήθηκε συνολικό ποσό ύψους € 8.063.823. Η κατανομή των χορηγιών έγινε στο πλαίσιο του Αναθεωρημένου Σχεδίου Κρατικών Χορηγιών 2008, το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 26/3/2008, με αρ. απόφασης 66.994.

5.2. Έργο που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο «Επέκταση και Βελτίωση των Μονάδων και Υπηρεσιών Εξυπηρέτησης Παιδιών, Ηλικιωμένων, Αναπήρων και Άλλων Εξαρτημένων»

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας υλοποιούν το πιο πάνω Έργο, για την προώθηση της πρόσβασης των γυναικών στην αγορά εργασίας, το οποίο άρχισε το 2005 και συνεχίστηκε μέχρι το 2008. Ο κύριος στόχος του Έργου είναι η βελτίωση/επέκταση κοινωνικών υπηρεσιών φροντίδας με σκοπό τη διευκόλυνση της ένταξης/επανένταξης του αδρανούς γυναικείου εργατικού δυναμικού στην αγορά εργασίας. Στο Έργο εντάχθηκαν 31 προγράμματα τα οποία παρέχουν σε τοπικό επίπεδο υπηρεσίες φροντίδας σε εξαρτώμενα πρόσωπα (παιδιά, ηλικιωμένα άτομα και άτομα με αναπηρίες).

Η αξιολόγηση των Προγραμμάτων Κοινωνικής Φροντίδας που συγχρηματοδοτήθηκαν, ανέδειξε την αποτελεσματικότητα των Προγραμμάτων όσον αφορά την ποιότητα υπηρεσιών, αλλά και την ενδυνάμωση της διαχειριστικής ικανότητας των φορέων και την οικονομική αποδοτικότητα του Έργου.

5.3. Παροχή αποκεντρωμένων υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας υψηλής ποιότητας προς τους πολίτες

Στο πλαίσιο των επιδιώξεων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για την ανάπτυξη στενότερης συνεργασίας με τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης και την ενεργότερη τους εμπλοκή σε τομείς που αφορούν την κοινωνική πολιτική εκπονήθηκε μελέτη, συγχρηματοδοτούμενη από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους, με τον τίτλο «Ο Ρόλος των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην προώθηση Πολιτικών Φροντίδας για τη Συμφιλίωση του Επαγγελματικού και Οικογενειακού Βίου».

Η μελέτη ανέδειξε τις δυνατότητες ενεργότερης συμμετοχής των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης στην οργάνωση και παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας σε τοπικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα της μελέτης θα αξιοποιηθούν κατά το 2009 με την ανάπτυξη τοπικών δικτύων και την εισαγωγή Σχεδίου Επιχορήγησης των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης για προγράμματα κοινωνικής φροντίδας.

Πέραν από τη μελέτη, οι ΥΚΕ στο πλαίσιο των προσπαθειών τους για ανάπτυξη συνεργασίας με τις τοπικές αρχές, παρείχαν χρηματοδότηση σε αριθμό συμπράξεων τοπικών αρχών και εθελοντικών οργανώσεων, μέσα από την πιλοτική εφαρμογή Έργου που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

6. Ανάπτυξη της έρευνας, των νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας

6.1. Έρευνες και Μελέτες

Κατά τη διάρκεια του χρόνου εκπονήθηκε αριθμός μελετών οι οποίες αναφέρονται σε άλλα σημεία της παρούσας Έκθεσης.

6.2. Μηχανογραφημένο σύστημα

Στη διάρκεια του χρόνου ολοκληρώθηκαν σημαντικές αλλαγές στο μηχανογραφημένο σύστημα των ΥΚΕ οι οποίες συνέβαλαν σημαντικά στη βελτίωση των προσφερόμενων υπηρεσιών και αποδοτικότητας του προσωπικού των ΥΚΕ.

Από την 1/1/2008 εφαρμόστηκε με επιτυχία η μετάπτωση του μηχανογραφημένου συστήματος λόγω της αλλαγής του νομίσματος από Λίρες Κύπρου σε Ευρώ και συνεχίστηκε η παρακολούθηση της μετατροπής καθόλη τη διάρκεια του έτους.

7. Ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και βελτίωση των συνθηκών εργασίας

7.1. Επιμόρφωση των Λειτουργών των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας μέσω Σεμιναρίων, υποτροφιών και άλλων τομέων

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, το 2008 διοργάνωσαν 76 Σεμινάρια/Εκπαιδευτικά Προγράμματα με στόχο τη βελτίωση των γνώσεων και ικανοτήτων όλων των στελεχών των ΥΚΕ, όλων των κατηγοριών και βαθμίδων.

7.2. Πολιτική Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας αναφορικά με το κάπνισμα στους χώρους εργασίας

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας μέσα στο έτος 2008 εφάρμοσαν το Νόμο 75 (Ι)/2002, που προνοεί για τη λήψη μέτρων για τον περιορισμό του καπνίσματος.

Σε συνεργασία με τον Κλάδο Υπαλλήλων των ΥΚΕ, προωθήθηκε η απαγόρευση του καπνίσματος σε όλα τα υποστατικά των ΥΚΕ.

Η πολιτική των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας όσον αφορά το κάπνισμα στους χώρους εργασίας έχει ως στόχο την παροχή στους υπαλλήλους καθαρού από καπνό περιβάλλοντος εργασίας με τη διατήρηση της αποχής από το κάπνισμα και την προστασία τόσο των εργαζομένων όσο και των πολιτών που τις επισκέπτονται και που δεν καπνίζουν.

7.3. Ασφάλεια και Υγεία στους Χώρους Εργασίας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, στην προσπάθειά τους για δημιουργία ασφαλέστερων και υγιέστερων χώρων εργασίας έχουν προχωρήσει κατά τη διάρκεια του έτους 2008 στη λήψη μέτρων για δημιουργία ασφαλέστερων χώρων εργασίας και για προστασία των εργαζομένων.

Συγκεκριμένα σε συνεργασία με το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας και το Τμήμα Πρόληψης Εγκλημάτων του Αρχηγείου Αστυνομίας, αξιολογήθηκαν καταρχήν οι συνθήκες στους χώρους εργασίας των ΥΚΕ, συστάθηκαν Επιτροπές Ασφάλειας και άρχισαν οι διαδικασίες για εκτίμηση των κινδύνων.

8. Ανταπόκριση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας σε ευρωπαϊκές και διεθνείς δεσμεύσεις

8.1. Εθνική Έκθεση για τις Στρατηγικές Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης (ΕΣΠΕ) 2008-2010

Στον τομέα της κοινωνικής προστασίας και της κοινωνικής ενσωμάτωσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση, αντί της λήψης νομοθετικών μέτρων, εφαρμόζει την ανοικτή

μέθοδο συντονισμού¹ που αποτελεί ένα εργαλείο πολιτικής που αναγνωρίζει την ανάγκη συντονισμού και ανταλλαγής καλών πρακτικών μεταξύ χωρών μελών.

Στο πλαίσιο αυτό, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ανέλαβαν συντονιστικό ρόλο για την ετοιμασία της Εθνικής Έκθεσης για τις Στρατηγικές Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης (ΕΣΠΕ) σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων και το Υπουργείο Υγείας. Η ΕΣΠΕ αποτελεί έγγραφο πολιτικής αναφορικά με τις προκλήσεις και προτεραιότητες της Κύπρου στους τομείς της κοινωνικής προστασίας (συντάξεις και υγεία) και της κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Η Κύπρος, μετά από έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου (αρ.απ. 67.791, ημερ. 6/10/2008) έχει υποβάλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την Εθνική Έκθεση για τις Στρατηγικές Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης για την περίοδο 2008 – 2010.

8.2. Εθνικές Δράσεις Δημοσιότητας και Πληροφόρησης σχετικά με την Καταπολέμηση των Διακρίσεων και την Προώθηση της Διαφορετικότητας και της Ισότητας “ΔΙΑΛΟΓΟΙ”

Σε συνέχεια του έτους 2007, το οποίο αποτέλεσε το Ευρωπαϊκό Έτος Ίσων Ευκαιριών για Όλους η Ευρωπαϊκή Ένωση προσκάλεσε με δημόσιο διαγωνισμό ενδιαφερόμενους φορείς να υποβάλουν προτάσεις για την προώθηση δραστηριοτήτων πληροφόρησης σε εθνικό επίπεδο στους τομείς των διακρίσεων, της διαφορετικότητας και της ισότητας. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υλοποίηση εθνικών δραστηριοτήτων πληροφόρησης, η οποία αξιολογήθηκε θετικά. Το Πρόγραμμα που προτάθηκε, είχε διάρκεια ενός έτους και ολοκληρώθηκε με το τέλος του 2008. Ο προϋπολογισμός του ανερχόταν στα €105,766.22 και συγχρηματοδοτήθηκε κατά 80% από την Ευρωπαϊκή Ένωση και κατά 20% από την Κυπριακή Δημοκρατία.

Στόχος του Προγράμματος ήταν η ενημέρωση των πολιτών, και ιδιαίτερα των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού για τα δικαιώματά τους και την ευαισθητοποίηση του κοινού, των επαγγελματιών και των εμπλεκόμενων φορέων σε θέματα ισότητας και διαφορετικότητας. Για το σκοπό αυτό, πραγματοποιήθηκαν εκδηλώσεις με θέμα την καταπολέμηση των διακρίσεων όσον αφορά το φύλο, την εθνικότητα, τη θρησκεία, τις αναπηρίες, την ηλικία και το σεξουαλικό προσανατολισμό. Επίσης, ετοιμάστηκε και διοχετεύθηκε ενημερωτικό υλικό. Συνολικά, έχουν υλοποιηθεί: δύο Συνέδρια, πέντε Σεμινάρια, μία εκδήλωση διάχυσης ενημερωτικού υλικού στους κεντρικούς δρόμους της

¹ Σύμφωνα με την Ανοικτή Μέθοδο Συντονισμού, **κοινοί στόχοι** και **δείκτες** που καθορίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο υλοποιούνται σε εθνικό επίπεδο μέσω **Εθνικών Σχεδίων Δράσης** με την όσο το δυνατό μεγαλύτερη εμπλοκή των ενδιαφερόμενων φορέων. Ακολουθώντας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συντάσσει **Έκθεση** προσπαθώντας να αναδείξει τα βασικά χαρακτηριστικά και τις καλές πρακτικές στο συγκεκριμένο τομέα.

Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας, Πάφου, ελεύθερης Αμμοχώστου και σε ορεινές περιοχές – 9 Μαρτίου, Ημέρα Ευρώπης –, συνεργασία με την Αστυνομία και συγκεκριμένα με το Τμήμα Πρόληψης Εγκλημάτων – Κοινοτική Αστυνόμευση – και με τα Κέντρα Εξυπηρέτησης του Πολίτη (ΚΕΠ) για τη διάχυση ενημερωτικού υλικού.

8.3. Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκές Επιτροπές

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας έχουν το συντονιστικό ρόλο για την εκπροσώπηση της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (ΕΚΠ), στην οποία συμμετέχουν οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων και το Υπουργείο Υγείας. Η ΕΚΠ είναι η κατ' εξοχή συμβουλευτική επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέματα κοινωνικής προστασίας.

Η ΕΚΠ συνήλθε 10 φορές κατά το 2008 και ασχολήθηκε με την εμβάθυνση σε θέματα κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής ενσωμάτωσης (π.χ. ενεργός ενσωμάτωση, τις κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, ανανεωμένη Κοινωνική Ατζέντα και τις κοινωνικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης).

Επίσης, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας εκπροσώπησαν την Κύπρο στην Υποεπιτροπή Δεικτών της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας σε 1 συνάντηση που πραγματοποιήθηκε εντός του 2008 στον τομέα της κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας εκπροσωπούν την Κύπρο και στην ειδική Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για Θέματα Δημογραφίας, η οποία άρχισε τις εργασίες της το 2007.

Επιπρόσθετα, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας εκπροσωπούν την Κύπρο στην Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για Κοινωνική Πολιτική, για Οικογένειες και Παιδιά του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Παράλληλα, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, συμμετείχαν σε συνεδρίες της Επιτροπής των Λειτουργών Συνδέσμων (Liaison Officers), για την προετοιμασία της 29^{ης} Διάσκεψης Ευρωπαϊκών Υπουργών Υπευθύνων για Οικογενειακά Θέματα, που θα πραγματοποιηθεί τον Ιούνιο του 2009 στη Βιέννη.